

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon valvonta- suunnitelma vuosille 2026–2028

Päivitys vuodelle 2026

Mikkelin kaupunki ja Hirvensalmen,
Kangasniemen ja Mäntyharjun kunnat

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut
Ympäristöterveydenhuolto

SISÄLTÖ

1	Johdanto	3
2	Ympäristöterveydenhuollon tavoitteet ja valvontasuunnitelma	3
3	Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö	5
3.1	Toimialue	5
3.2	Valvonnan voimavarat ja niiden jakautuminen	6
3.2.1	Riskinarviointi ja tehokas kohdentaminen	9
3.2.2	Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika	9
3.2.3	Valvontakohteiden/Valvontakohdetyyppien tarkastustiheys	10
3.3	Koulutus	10
3.4	Valvontatietojärjestelmä	11
3.5	Viestintä	12
3.6	Valvonnan kustannukset ja maksullisuus	13
3.7	Eriyistilanteisiin varautuminen	13
3.8	Epidemioiden selvittäminen	14
3.9	Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu	14
4	Valvonnan toimialat	15
4.1	Elintarvikevalvonta	15
4.2	Terveystensuojelulain mukainen valvonta	15
4.3	Tupakka- ja lääkelain mukainen valvonta	15
4.4	Eläinlääkintähuolto	15
5	Valvontasuunnitelman toteutumisen seuranta	15
	Liite: YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON DELEGOINNIT VIRANHALTIJOILLE	17

LIITTEET:

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen elintarvikelain valvontasuunnitelma 2026

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen tupakka- ja lääkelain valvontasuunnitelma 2026

Terveystensuojelulain valvontasuunnitelma 2026

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin suunnitelma 2026

1 Johdanto

Tämä suunnitelma on Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuodelle 2026. Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö sekä valtioneuvoston valvontasuunnitelma-asetus (665/2006) edellyttävät kuntia laatimaan ja hyväksymään säännöllistä valvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Tämä suunnitelma koskee kaikkea ympäristöpalvelujen suorittamaa valvontaa elintarvikelain (297/2021), terveydensuojelulain (763/94), tupakkalain (549/2016), lääkelain (395/1987), eläinlääkintähuoltolain (285/2023), laki eläinten hyvinvoinnista 693/2023 sekä lain eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015) mukaisesti.

2 Ympäristöterveydenhuollon tavoitteet ja valvontasuunnitelma

Ympäristöterveydenhuolto on osa ennaltaehkäisevää kansanterveys-työtä, jonka tehtävänä on yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy.

Suunnitelmassa on otettava huomioon valvontaa ohjaavien keskusvirastojen valvontaohjelma sekä valvontasuunnitelma-asetuksen (665/2006) edellyttämä sisältö.

Valvontasuunnitelman tulee sisältää vähintään tarkastusten sisältö, valvontakohdetyyppien tarkastustiheys, tarkastuksiin keskimäärin käytettävä aika, kunnan toimesta tapahtuva näytteiden otto ja tutkiminen sekä valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi. Valvontasuunnitelma on hyväksyttävä kunnan ympäristöterveydenhuollosta vastaavassa toimielimessä ja toimitettava aluehallintovirastolle tiedoksi.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on varmistaa kuntalaisille turvallinen elinympäristö, jossa ei ole terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Lainsäädännössä korostetaan toiminnanharjoittajien omaa vastuuta, mutta viranomaisvalvontaa tarvitaan toiminnan ja tuotteiden määräystenmukaisuuden varmistamiseksi, toimijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi, kuluttajansuojan turvaamiseksi sekä toimijoiden tuotantoodellytysten varmistamiseksi.

Tämä suunnitelma sisältää Mikkelin Seudun Ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon elintarvikelain, terveydensuojelulain sekä tupakka- ja lääkelain mukaiset valvontasuunnitelmat sekä eläinten hyvinvoinnin ja terveydenhuollon valvontaohjelman.

Yleisessä osassa on kuvattu valvontasuunnitelmaa ohjaavia säädöksiä ja suunnitelmalle asetettuja vaatimuksia sekä suunnitelmassa määritellyjä

tavoitteita. Toimialakohtaiset suunnitelmat ovat liitteenä. Niissä on kuvattu yksilöidyt toimialakohtaiset suunnitelmat painopistealueista, toteutettavista tarkastuksista ja suunnitelluista tarkastusmääristä.

Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista on säädetty valtioneuvoston asetuksessa 664/2006. Asetuksen mukaan keskus- viranomaisten tulee laatia ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä edellytetyn valvonnan kattava yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma. Keskusvirastojen valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on määritelty yhteiset tavoitteet ja periaatteet.

Yhteistä valtakunnallista valvontaohjelmaa laadittaessa kantavana ajatuksena on ollut tunnistaa ohjelmakauden haasteet ja tavoitteet. Ohjelmassa otetaan huomioon muun muassa hallitusohjelman sekä ministeriöiden ja keskusviranomaisten asettamat ympäristöterveydenhuoltoa koskevat linjaukset ja strategiset tavoitteet.

Toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa huomioidaan yhteisessä ohjelmassa asetetut tavoitteet sekä annetaan tarkempia ohjeita muun muassa eri lakien perusteella tehtävien tarkastusten sisällöstä.

Ohjelmakauden 2025–2028 teemana on vaikuttava valvonta ja ydintehdävät. Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman teemaa vaikuttavasta valvonnasta ja ydintehdävistä voidaan edistää seuraavia tavoitteita toteuttamalla:

1. Tietoperusteinen valvonta
2. Osaaminen
3. Varautuminen

Keskusviranomaisten (Sosiaali- ja terveysalan lupavirasto Valvira ja Ruokavirasto) toimialakohtaiset painopisteet valvontaohjelmakauden eri vuosille on kuvattuna toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa.

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma 2025–2028 sisältää;

1. Elintarvikeketjun monivuotinen kansallisen valvontasuunnitelma 2025–2028, päivitys vuodelle 2025
2. Valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma vuosille 2025–2028, päivitys vuodelle 2025
3. Valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma vuosille 2025–2028, päivitys vuodelle 2025
4. Valtakunnallisen ohjelman eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä kuntien järjestämistä eläinlääkäripalveluista, päivitys vuodelle 2025.

Valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (664/2006) säättää yksityiskohtaisemmin valvontaohjelmien sisällöstä. Yhteisessä valtakunnallisessa ohjelmassa määritellään keskusviranomaisten yleiset periaatteet

1. tarkastuksen sisällölle,
2. valvontakohdetyyppien riskinarvioinnille ja riskiluokitukselle sekä valvontakohdetyyppien tarkastustiheyksille,
3. valvontakohdetyypeittäin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävälle ajalle,
4. näytteenoton ja valvontaprojektien ohjaukselle,
5. ohjeet kunnan valvontasuunnitelman toteutumisen arvioimiseksi sekä
6. raportointiohjeelle.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma on laadittu vuosille 2025–2028.

Valvontasuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon valtakunnalliset valvontaohjelmat sekä paikallinen riskinarviointi.

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma sisältää liitteet, joissa on yksilöity eri toimialakohtaiset valvontasuunnitelmat valvontakohteineen sekä valvontatiheyksineen. Toimialakohtaiset yksilöidyt valvontasuunnitelmat tarkistetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Mikkelin seudun ympäristöpalveluissa päivitys tehdään vuosittain.

3 Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö

3.1 Toimialue

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut on aloittanut toimintansa 1.1.2005. Se hoitaa ympäristöterveydenhuollon tehtävät Mikkelin, Mäntyharjun, Hirsensalmen, sekä Kangasniemen alueella. Aikaisemmin itsenäisenä jäsenkuntana ollut Pertunmaa liittyy Mäntyharjun kuntaan 1.1.2025.

Yhteistoiminta- alueen asukasmäärä on n. 66 100 asukasta.

Toimialue on tummennettuna vihreällä kuvassa 1, s. 6.

Kuva 1. Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen toimialue (tumman vihreällä)

Valvontaviranomaisena toimii Mikkelin seudun ympäristölautakunta, jossa on ollut seitsemän jäsentä; neljä jäsentä Mikkelistä sekä Mäntyharjusta, Kangasniemeltä ja Hirvensalmelta yksi kustakin.

Pertunmaan kunnan liittyessä Mäntyharjun kuntaan 1.1.2025 alkaen jäsenmäärä kevään 2025 kunnallisvaalien jälkeen sovitaan jäsenkuntien kesken ennen kunnallisvaaleja päivittämällä

3.2 Valvonnan voimavarat ja niiden jakautuminen

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen vakituisen henkilöstömäärä on vuoden 2025 alussa yhteensä 26,2 htv, heistä 19,8 htv ympäristöterveydenhuollossa ja 6,4 hv ympäristönsuojelussa.

Lisäksi ympäristönsuojelussa on määräaikainen 5 kk virka. 4.12.2024 työskenteli ympäristöterveydenhuollossa 20 henkilöä ja ympäristönsuojelussa 6 henkilöä.

Yksi 50 % kaupungineläinlääkäri virka on täyttämättä ja ympäristönsuojelun määräaikainen 5 kk virka on täytettynä vain kevästä syksyyn.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut-yksikkö täyttää ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita koskevan lain (410/2009) vaatimukset.

Taulukko 1: Ympäristöterveydenhuollon käytettävissä oleva henkilöstö

Nimi	Virkanimike	Erityisosaaminen/ vastuualue
Maria Tirkkonen	terveysvalvonnan johtaja	Hallinto, toiminnan johtaminen, suunnittelu ja kehittäminen, laitosvalvonta, valmiuseläinlääkäri, esihenkilö, lautakunnan esittelijä
Hanna Pasonen	ympäristöpäällikkö	Terveysvalvonnan johtajan viransijainen, lautakunnan sihteeri
Lasse Lähde	terveystarkastaja	Terveydensuojelutiimin vetäjä, vesiasiat, huoneistot, melu, tuholaiset
Marko Nyysönen	terveystarkastaja	Terveydensuojelu, vesiasiat, huoneistot tupakka- ja lääkelain mukaiset tehtävät
Sanna Laaksonen	terveystarkastaja	Terveydensuojelu, vesiasiat, tupakka- ja lääkelain mukaiset tehtävät, huoneistot
Anneli Tirkkonen	terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta
Nina Gynther	terveystarkastaja	Elintarviketiimin vetäjä, elintarvikevalvonta
Noora Pesonen	terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta
Jarno Laitinen	terveystarkastaja	Terveydensuojelu, asumisterveys ja tupakkalain mukaiset tupakointikiellot asuntoyhteisössä

Arja Partanen	terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta
Antti Tukiainen	vastaava eläinlääkäri	Vastaava eläinlääkäri, työnjohdollinen vastuu, peruseläinlääkäripalvelut, kiireellinen eläinlääkäriapu, eläintauti- ja eläinsuojeluvalvonta
Kastanja Karenius	kaupungineläinlääkäri	peruseläinlääkäripalvelut, kiireellinen eläinlääkäriapu, eläintautivalvonta
Daniel Marin	kaupungineläinlääkäri	peruseläinlääkäripalvelut, kiireellinen eläinlääkäriapu, eläintautivalvonta, lihintarkastus
Sini Marjo	kaupungineläinlääkäri	peruseläinlääkäripalvelut ja kiireellinen eläinlääkäriapu, eläintautivalvonta
	kaupungineläinlääkäri, Kangasniemi, 70 %, ei vielä vakinaisesti täytetty	peruseläinlääkäripalvelut, kiireellinen eläinlääkäriapu, eläintautivalvonta, lihintarkastus
Leena Riipinen	Kaupungineläinlääkäri	peruseläinlääkäripalvelut, kiireellinen eläinlääkäriapu, eläintautivalvonta
Arja Seppä	valvontaeläinlääkäri	eläinsuojelu-, eläintauti- ja sivutuotevalvonta
Veera Strömmer	valvontaeläinlääkäri	eläinsuojelu-, eläintauti- ja sivutuotevalvonta
Anni Valtonen	kaupungineläinlääkäri	peruseläinlääkäripalvelut, kiireellinen eläinlääkäriapu, eläintautivalvonta
	kaupungineläinlääkäri, 50 %, virkaa ei ole täytetty	peruseläinlääkäripalvelut, kiireellinen eläinlääkäriapu, eläintautivalvonta
Minna Talka	vastaanottoavustaja	avustavat tehtävät Mikkelin vastaanotolla
Mervi Lautsilta	vastaanottoavustaja 50 %, toimistosihteeri 50 %.	avustavat tehtävät Mäntyharjun vastaanotolla, toimistosihteerin tehtävät koko yksikössä

Terveysvalvonnan suunnitelmallisiin tarkastuksiin voidaan käyttää ainoastaan osa käytettävissä olevasta kokonaistyöpanoksesta. Muu työaika kuluu mm. akuutteihin tarkastuksiin, valitusten käsittelyyn, neuvontaan, ohjaukseen, hakemusten ja ilmoitusten käsittelyyn, koulutukseen ja erilaisiin hallinnollisiin tehtäviin. Osa tästäkin työstä on toimialakohtaisiin suunnitelmiin kirjattua suunnitelmallista mutta muuta kuin tarkastustyötä.

Vuoden aikana suoritettavien tehtävien määrää on vaikea etukäteen ennakoida, mutta on arvioitu, että valvontaan tarvittava kokonaistyöpanos-tarve on keskimäärin 2–3 kertaa valvontakohteiden tarkastuksiin tarvittava aika. Tiukkojen resurssien vuoksi työaika pitää priorisoida ja kiireelliset tarkastukset menevät muiden ohi.

Elintarvikevalvonnassa ei ole mahdollista tehdä tiukkaa tehtäväjakoa, koska neljän hengen tiimillä on tärkeää, että kaikki voivat hoitaa kaikkia tehtäviä. Erikoistumista tehdään kuitenkin mahdollisuuksien mukaan, jolloin kukin tarkastaja voi jonkin verran myös erikoistua ja valita myös koulutuksia sen mukaan. Esimerkiksi laitokset on keskitetty yhdelle tarkastajalle ja laitostarkastukset on jaettu kahden terveystarkastajan kanssa.

Haasteelliset tarkastukset tehdään parityönä. Terveysvalvonnan johtaja osallistuu myös aina tarvittaessa elintarvikevalvontaan ja kantaa viime kädessä vastuun tehdyistä ratkaisuista. Laitostarkastukset terveystarkastaja ja terveysvalvonnan johtaja tekevät yhdessä.

Mikkelin seudun ympäristöpalveluissa on viranhaltijoille delegoitu ne tehtävät, joiden delegointi on lakisääteisesti mahdollista. Delegointitaulukko on tämän suunnitelman liitteenä suunnitelman lopussa.

Taulukko 2

Vuoden 2025 käytettävissä olevien resurssien jakautuminen terveysvalvonnassa

	Valvonnan resurssit/ htpv
Elintarvikevalvonta	880
Terveystarkastuksen valvonta	830
Tupakkavalvonta	50
yht.	1 760 (8,0 hlö*220 tpu)

Kun eläinlääkintähuollon virat on täytetty ja sijaisia saatavissa, resurssit riittävät peruseläinlääkintähuollon vaatimusten mukaisten tehtävien hoitamiseen.

Päivystysaikana tarvitaan lisäresursseja etenkin viikonloppupäivystyksiin ja siksi palkataan säännöllisesti ulkopuolisia päivystäjiä viikonloppuajaksi virkasuhteeseen. Muutoin vakituisten eläinlääkäreiden päivystystiheys ja -kuormitus kasvaisi liian suureksi.

Toimialakohtaisia valvontasuunnitelmia ja valvontatiheyksiä laadittaessa on käytetty keskusvirastojen antamia ohjeita. Priorisointi tehdään riskin-arvion perusteella.

3.2.1 Riskinarviointi ja tehokas kohdentaminen

Valtakunnallisissa valvontaohjelmissa on omat riskinarviointimallit, joiden perusteella on erilaisille valvontakohteille annettu tarkastustiheydet. Valvontasuunnitelmassa on suunniteltu tarkastustiheydet ja arvio tarkastusten kestosta valvontakohdetyypeittäin.

Tarkastustiheydet on määritetty kohdetyypikohtaisen riskiluokituksen perusteella ja apuna on käytetty keskushallinnon laatimia ohjeita. Tarkastustiheyttä määritettäessä otetaan lisäksi huomioon toiminnan laajuus ja olosuhteet sekä toimintatavat.

3.2.2 Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika

Valvonta-asetuksen mukaan kunnan valvontasuunnitelman tulee sisältää tarkastuksen sisällön määrittely sekä tarkastukseen keskimäärin käytettävä aika. Tarkastuksia tehtäessä käytetään apuna keskusviraston valvontaohjeita, tarkastuslistoja sekä malliasiakirjoja. Suunnitelmallisen valvonnan tulee perustua riskinarviointiin.

Yksittäisen valvontakohteen riskinarvioinnissa ja tarkastustiheyden määrittelyssä on otettu huomioon toimialakohtaisissa valtakunnallisissa valvontaohjelmissa valvontakohdetyypille määritetty riskiluokka sekä toiminnanharjoittajan omavalvonnan tai muun omaehtoisen valvonnan taso, henkilökunnan asiantuntemus, aikaisempi valvontahistoria sekä tilat, olosuhteet ja varustuksen kunto.

Valvontakohdetta voi koskea useampi ympäristöterveydenhuollon toimialakohtainen valvontasuunnitelma. Valvontakohteiden tarkemmat tarkastustiheydet on määriteltävä toimialakohtaisissa valvontasuunnitelmissa.

Tarkastuksella tarkoitetaan valvontaviranomaisen säännöllisesti ja ennalta suunnitellusti tekemää valvontakohteen tarkastusta, jossa arvioidaan valvontakohteen vaatimuksenmukaisuus.

Tarkastus voi sisältää näytteenottoa ja mittauksia kohteen, kohteessa harjoitettavan toiminnan tai valmistettavien tuotteiden tai tarjottavien palvelujen terveellisyys, turvallisuuden ja määräystenmukaisuuden arvioimiseksi. Tarkastus voi kohdistua tiloihin, olosuhteisiin, toimintatapoihin, tuotteisiin ja asiakirjoihin.

Tarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus, joka annetaan tiedoksi tarkastuskohteelle ja muille asianosaisille. Havaintojen ja toimenpidekehotusten sisällöstä tulee mahdollisuuksien mukaan informoida heti tarkastuksen aikana.

Tarkastusten yleinen sisältö eri toimialoilla:

1. **Elintarvikevalvonta;** tavoitteena tarkastaa kohteessa tilojen ja toiminnan vaatimuksenmukaisuus, osa tehdään ennalta ilmoittamatta.
2. **Terveystarkastuslain mukainen valvonta;** tavoitteena tarkastaa kohteessa tilojen ja toiminnan vaatimuksenmukaisuus, yleensä tarkastuksesta sovitaan ennakoon
3. **Tupakka- ja lääkelain mukainen valvonta;** tavoitteena tarkastaa vähittäismyyntipaikoissa myynnin lainmukaisuus ja ohjeiden noudattaminen, tupakointitiloissa tilojen vaatimusten mukaisuus
4. **Eläinsuojelulain mukainen valvonta,** suurin osa on eläinsuojeluilmoituksia, lisäksi tehdään suunnitelmallista valvontaa hevosalleille ja kenneleihin. Eläinsuojelutarkastukset tehdään pääasiassa ennalta ilmoittamatta.

Tarvittaessa tehdään uusintatarkastus vaadittujen toimenpiteiden valvomiseksi. Tarkastuskertomukset tallennetaan vuoden valtakunnalliseen VATI-ohjelmaan (Ympäristöterveydenhuollon toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä).

Tarkastus voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä. Tarkastukseen tulee kirjata, minkä lain perusteella tarkastus on tehty.

Tarkastusaikaan katsotaan kuuluvaksi varsinaisen kohteessa tehtävän tarkastuksen lisäksi tarkastukseen valmistautumiseen kuluva aika sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Tarkastuksen yksityiskohtainen sisältö on kuvattu keskusvirastojen antamissa ohjeissa sekä laatukäsikirjassa.

3.2.3 Valvontakohteiden/valvontakohdetyypien tarkastustiheydet

Valvontakohteiden/valvontakohdetyypien tarkastustiheydet selvitetään tarkemmin toimialakohtaisissa valvontasuunnitelmissa.

3.3 Koulutus

Henkilöstön koulutusta pyritään kohdentamaan siten, että jokainen tarkastaja osallistuu ensisijaisesti koulutuksiin, jotka käsittelevät hänen erityisalueitaan. Valvontahenkilöstön koulutukseen panostetaan suunnitelmakaudella osallistumalla sekä alueellisiin että valtakunnallisiin toimiala- ja tehtäväkohtaisiin koulutuksiin.

Keskusvirastot, etenkin Ruokavirasto, järjestävät koulutuspäiviä, joilla käsitellään lainsäädännön uudistuksia sekä muita ajankohtaisia asioita.

Näitä koulutuksia järjestetään yhä useammin videoyhteytenä ja se vähentää osallistumiskustannuksia ja mahdollistaa useamman henkilön osallistumisen koulutukseen.

Ympäristöpalvelujen tavoitteen mukaan jokainen työntekijä osallistuu vuoden aikana työtehtävänsä kannalta tärkeisiin koulutuspäiviin. Koulutukset suunnataan ensisijaisesti oman vastuualueen ja käytännön tehtävien mukaan. Koulutustarvetta arvioidaan kehityskeskustelujen yhteydessä.

Ulkopuolisen koulutuksen lisäksi yksikön omissa palaverissa käsitellään lainsäädännön muutoksia ja laintulkintaa sekä valvonnan ongelmata-pauksia.

Koulutuksen toteutumista seurataan vuosittain henkilötasolla. Koulutukset anotaan OSS-järjestelmän kautta ja sieltä voi koulutuksia seurata.

Uudet viranhaltijat, sijaiset ja harjoittelijat perehdytetään yksikön toimintoihin ja tehtäviin. Perehdytykseen osallistuu sekä esihenkilö että työka-verit. Mikkelin kaupungilla on oma perehdyttämismateriaali kaupungin toiminnoille (Intro-ohjelma). Terveysvalvonnalla, praktikkoeläinlääkäreillä sekä valvontaeläinlääkäreillä on omat, toimialakohtaiset perehdyttämismateriaalinsa.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut pyrkii tarjoamaan harjoittelupaikkoja ja opinnäytetyömahdollisuuksia terveysvalvonnassa ympäri vuoden. Lisäksi eläinlääkäriopiskelijoita on säännöllisesti kaupungineläinlääkäriin, ympäristöterveydenhuollon ja valvontaeläinlääkäriharjoittelussa, sekä sijaisina. Heitä pyritään tukemaan uran alussa.

3.4 Valvontatietojärjestelmä

Kaikki tiedossa olevat valvontakohteet Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen alueella on kirjattu valtakunnalliseen VATI-järjestelmään (Ympäristöterveydenhuollon toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä). Tietojärjestelmään kirjataan kohdekohtaisesti suoritettut tarkastukset.

Kohteiden ilmoitukset käsitellään Vati-ohjelmassa ja hyväksymispäätökset kaupungin yhteisellä CaseM-asiakirjaohjelmalla. Ilmoitukset, päätökset ja tarkastuspöytäkirjat arkistoidaan CaseM-järjestelmään arkistointisuunnitelman mukaisesti. Arkistointitapa on sähköinen.

Elintarvikevalvonnan raportointi toteutuu osin automaattisesti Vati-ohjelmasta Ruokavirastolle, joka pitää valtakunnallista rekisteriä elintarvikevalvonnan valvontakohteista. Sähköinen tiedonkeruu on laajentunut myös muuhun ympäristöterveydenhuoltoon ja mm. terveydensuojelulainmukaiset suoritteet siirtyvät suoraan keskusviraston käyttöön. Vuosiraportointi tehdään keskusviraston pyytämällä tavalla.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut on myös mukana LaatuNet-laaturjestelmässä. Laatutyön kehittäminen on aloitettu terveystalvon-
nassa. Terveystalvonnan palaverissa käydään läpi mahdolliset asia-
kaspalautteet, poikkeamat ja niihin liittyvät korjaustoimet. Yksikössä on
tehty myös sisäisiä auditointeja.

3.5 Viestintä

Mikkelin seudun ympäristöpalveluissa noudetaan Mikkelin kaupungin
viestintäsuunnitelmaa. Terveystalvonnan johtaja on yksikössä viestintä-
n vastuuhenkilö. Mikkelin kaupungin viestintään on myös oltava yhteydessä,
kun annetaan tiedotteita tai kyseessä on kriisitilanne. Tällöin tiedotteet
laaditaan yhdessä viestintäammattilaisten kanssa. Viestinnässä käytetään
myös muuten apuna Mikkelin kaupungin viestintätiimin palveluita.

Ympäristöterveydenhuollon lakisääteiset palvelut löytyvät keskitetysti
suomi.fi -palvelusta.

Mikkelin kaupungin www-sivuilla, www.mikkeli.fi, kerrotaan ympäristö-
terveydenhuollon eri osa- alueista ja toiminnan järjestämisestä. Ympäristö-
palvelujen sivuilta löytyy valvonnassa käytettävät lomakkeet sekä erilaisia
ohjeita. Sivuille päivitetään ympäristöterveydenhuollon ajankohtaisia
asioita. Jäsenkuntien www-sivuilta tulee olla toimiva linkki ympäristö-
palveluiden kotisivuille.

Koko henkilöstö osallistuu viestintään mm. neuvonnalla ja opastuksella
sekä tiedottamalla erityisalan asioista tiedotusvälineissä.

Kohdekohtaisessa tiedottamisessa käytetään apuna tietojärjestelmän
kohdetietoja. Kiireellisissä tapauksissa yhteyttä otetaan puhelimitse tai
paikan päälle tapahtuvalla käynnillä. Kiireellisissä takaisinvetotapauksissa
käytetään lähinnä puhelinta.

Ympäristöterveydenhuollon erityistilanteissa tiedotetaan tapauskohtaisen
harkinnan perusteella jakamalla tiedote joka kotiin, paikallisradion, lehdistön
ja internetin välityksellä, käyttäen apuna Mikkelin tiedotusta sekä
poikkeustilanteissa pelastuslaitoksen vaaratiedotetta. Yhteistyö pelastus-
laitoksen kanssa toimii hyvin.

Epidemiatilanteissa tapahtuvasta viestinnästä vastaa epidemiatyöryhmä
sovitun työnjaon mukaisesti. Hyvinvointialueen ja Mikkelin seudun ympäristö-
palveluiden yhteisen epidemiologiatyöryhmän on nimennyt Mikkelin
seudun ympäristölautakunta. Epidemiatilanteessa yksikkö tekee tiivistä
yhteistyö Ruokaviraston ja THL:n kanssa. Lisäksi ympäristöterveyden-
huollolla on hyvinvointialueen tilannekeskuksen yhteystiedot.

Viestintää on kuvattu tarkemmin toimialakohtaisissa suunnitelmissa (elin-tarvike- ja terveydensuojeluvalvonta sekä eläinlääkintähuolto).

Myös normaaliajan toiminnasta, esim. toteutetuista projekteista pyritään tiedottamaan paikallisissa lehdissä sekä internet sivuilla.

3.6 Valvonnan kustannukset ja maksullisuus

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuk-sista ja näytteenotoista on perittävä kunnan ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukainen maksu. Maksu peritään myös määräysten nou-dattamatta jättämisen vuoksi tehtävistä uusintatarkastuksista, näytteen-otoista sekä muista toimenpiteistä.

Valvontamaksujen perimisestä on säädetty terveydensuojelulain 50 §:n 2–4 momenteissa, elintarvikelain 73 §:ssä sekä tupakkalain 25a §:ssä. Maksut on määritetty niin, että ne vastaavat enintään suoritteen tuotta-misesta aiheutuvia kustannuksia lukuun ottamatta tupakan myyntilupa-maksuja.

Lisäksi uuden elintarvikelain (§ 72) mukaan peritään suunnitelmallisen valvonnan piirissä olevilta valvontakohteilta valvonnan perusmaksu 1.1.2022 alkaen. Valvontamaksun ulkopuolelle jäävät mm. yleishyödylli-set yhteisöt ja kyläkaupat. Vuosittainen perusmaksu on kaikilta toimijoilta 150 euroa.

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan suunnitelmallisuuden ja maksulli-suuden lisäämisen tarkoituksena on ollut tehostaa ympäristöterveyden-huollon lainsäädännön edellyttämää kunnallista valvontaa sekä lisätä valvonnasta perittäviä maksuja kunnan ympäristöterveydenhuollon voi-ma- varojen turvaamiseksi. Tavoitteena on, että valvonnasta saadut tulot varmistavat valvonnan riittävät resurssit ja tukevat ympäristöterveyden-huollon toiminnan kehittämistä.

Ympäristöterveydenhuollon maksutaksa hyväksytään Mikkelin seudun ympäristölautakunnassa vuoden lopussa seuraavaa vuotta koskien. Maksutaksa on nähtävissä Mikkelin kaupungin nettisivuilla.

3.7 Erityistilanteisiin varautuminen

Ympäristöterveydenhuolto on laatinut toimialueitaan koskevan erillisen valmiussuunnitelman erityistilanteiden varalle. Suunnitelmassa käsitel-lään ympäristöterveydenhuollon tehtäviä ja toimintavalmiuksia erityistilan-teissa, kuten epidemioissa, kemikaalivaaroissa sekä myrkytyspäilyissä.

Elintarvikkeiden ja talousveden aiheuttamien epidemioiden hoidossa toimitaan ruokamyrkytys-epidemioita koskevan suunnitelman mukaan.

Eläintautiepidemioihin varaudutaan osallistumalla valmiuseläinlääkärikoulutukseen ja muihin aluehallintoviraston ja Ruokaviraston koulutuksiin.

3.8 Epidemioiden selvittäminen

Elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvittämistä varten on yhteinen selvitystyöryhmä Etelä-Savon hyvinvointialueen kanssa. Työryhmään kuuluu terveysvalvonnan johtaja, elintarvevalvonnan ja vesipuolen terveystarkastaja, tarttuvatautilääkäri sekä tarttuvatautihoitaja. Työryhmä kokoontuu kerran vuodessa ja toimii aina tarvittaessa. Tarvittaessa työryhmään kutsutaan asiantuntijoita.

Epidemioiden selvittelyssä noudatetaan lisäksi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen, Ruokaviraston ja Valviran ohjeita.

3.9 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Vuoden 2025 talousarviossa on asiantuntijapalveluihin varattu 20.000 €. Asiantuntijapalvelut ovat lähinnä laboratoriotutkimuksia. Määrärahaa käytetään mm. seuraavien viranomaisnäytteiden laboratoriotutkimuksiin:

1. elintarvikkeita koskevat valitukset
2. verkostovettä ja uimavettä koskevat valitukset
3. ruokamyrkytys- ja vesiepidemia epäilyt
4. valvonnan omat, tutkimusprojekteihin liittyvät näytteet

Viranomaisnäytteiden näytteenotto tapahtuu valvontaviranomaisen toimesta. Valvontakohteiden maksamien näytteiden ottamisesta laskutetaan ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukaisesti.

Valvontakohteet maksavat itse mm. seuraavat näytteet:

1. omavalvonnan varmistamiseksi otettavat näytteet
2. pienten vesilaitosten mm. elintarvikehuoneistojen omien kaivojen vesinäytteet
3. vesilaitosten vesinäytteet
4. uimahallien allasvesinäytteet
5. uimarantojen vesinäytteet
6. yksityisten kaivojen vesinäytteet
7. terveydensuojelulain nojalla valvottavista huoneistoista otetut materiaali- ja sisäilmanäytteet

Yksityistä kaivonomistajaa neuvotaan ottamaan vesinäyte itse. Terveystarkastaja voi ottaa näytteen erityistapauksissa. Pyynnöstä toteutettavasta näytteenotosta peritään hyväksytyn taksan mukainen maksu.

Vesi- ja elintarvikenäytteet tutkitaan Ruokaviraston hyväksymässä akkreditoituissa laboratorioissa.

Ympäristöpalveluilla on olemassa sopimus Savo-Karjalan ympäristötutkimus SKYT:in kanssa. Sopimus kattaa myös erityistilanteet normaalin työajan ulkopuolella.

Tarvittaessa voidaan käyttää mm. Ruokaviraston, THL:n sekä Tullin laboratorioita tai muita laboratorioita. Kiireellisten näytteiden tutkiminen on sovittu – ja tarvittaessa näytteet voidaan vielä lähimpään laboratorioon sopimuksesta huolimatta.

Sisäilma- ja rakennusmateriaalinäytteiden tutkimuksista vastaavat pääasiassa toiminnan harjoittajat tai kiinteistön omistajat. Näytteitä tutkivan laboratorion on oltava Ruokaviraston hyväksymä.

Hyönteisnäytteet tunnistetaan pääasiassa ympäristöpalvelujen toimipisteessä. Tarvittaessa näytteet lähetetään erityisasiantuntijalle tunnistettavaksi.

4 Valvonnan toimialat

4.1 Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvonnasta on laadittu oma erillinen valvontasuunnitelma

4.2 Terveysturvallisuuslain mukainen valvonta

Terveysturvallisuudesta on laadittu oma erillinen valvontasuunnitelma

4.3 Tupakka- ja lääkelain mukainen valvonta

Tupakka- ja lääkelain mukaisesta valvonnasta on laadittu oma erillinen valvontasuunnitelma

4.4 Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta

Eläinlääkintähuollon vastuulla olevasata eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta on laadittu oma erillinen valvontasuunnitelma

5 Valvontasuunnitelman toteutumisen seuranta

Valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan ympäristölautakunnassa seuraavan vuoden alussa.

Arviointiin sisältyy:

- suunnittelun toiminnan ja tarkastusten kattavuus
- tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan)

- valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen
- voimavarat ja yhteistoiminta-alueen toimivuus
- toiminnan kehittämistarpeet
- arviointi- ja ohjauskäynnit

Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa tarkastellaan, kuinka kattavasti suunniteltu toiminta ja suunnitellut tarkastukset ovat toteutuneet. Toteutumisen yhteydessä tarkastellaan, onko kaikkien toimialojen valvontaa tehty kattavasti ja miten voimavarat eri toimialojen välillä ovat jakautuneet.

Lisäksi arviointikriteereitä on myös valtakunnallisten ja omien painopiste-alueiden valvonnan toteutuminen. Mikäli suunnitelmassa asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu, tuodaan toteutumisen arvioinnissa esille mahdollisia syitä ja tarvittavia toimenpiteitä.

Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi lähetetään tiedoksi Itä-Suomen aluehallintoviranomaiselle heidän antamien ohjeittensa mukaisesti.

Valvontaohjelman säädösperusta

- Elintarvikelaki (297/2021)
- Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023)
- Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023)
- Terveystensuojelulaki (763/94)
- Tupakkalaki (549/2016)
- Laki eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015)
- Valtioneuvoston asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006)
- Valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (78/2011)

Liite:

Mikkelin seudun ympäristölautakunnan toimivallan siirto ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoille 18.9.25 alkaen.

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON DELEGOINNIT VIRANHALTIJOILLE

Laki tai asetus sekä asia, joka ratkaistavana		Terveys- valvon- nan joh- taja	Ter- veys- tar- kasta- ja	Kun- nan- eläin- lää-käri	Val- vonta- eläin- lää- käri
TERVEYDENSUOJELULAKI (763/1994)					
TsL 6 §:n 4 mom	Laivojen tarkastukset ja määräykset alusten saniteettitoimenpiteistä sekä todistusten antaminen tehdyistä saniteettitoimenpiteistä ja saniteettitoimenpiteistä vapauttamisesta toimivalta-alueellaan	X	X		
TsL 13 § ja 15 §	Ilmoitusvelvollisuuden määrittelemine, ilmoituksen käsittely sekä siihen liittyvät toimenpiteet	X	X		
TsL 18 §	Talousvettä toimittavan laitoksen hyväksyminen	X	X		
TsL 18 a §	Ilmoitusvelvollisuus vedenjakelualueesta	X	X		
TsL 20 ja 20 a §	Talousveden laadun valvonta ja käyttöä koskevat määräykset sekä talousveden välityksellä leviävän taudin ehkäiseminen	X	X		
TsL 27 §: 2 mom ja 4 mom	Määräys asunnossa tai muussa oleskelutilassa olevan terveyshaitan poistamiseksi sekä tarvittavien mittausten, tutkimusten ja selvitysten määrääminen	X	X		
TsL 27 §:n 3 mom	Asunnon tai muun oleskelutilan käytön kieltäminen	X			
TsL 29 §	Yleisen uimarannan ja -altaan valvonta ja käyttökielto	X	X		
TsL 30 §	Käymälän rakentamisesta määrääminen yleiselle alueelle	X	X		
TsL 31 §:n 1 mom	Määräys terveyshaittaa aiheuttavien mikrobien tai vahinkoeläinten hävittämisestä	X	X		
TsL 31 §:n 2. mom	Määräys kunnassa tarvittavista toimenpiteistä vahinkoeläinten hävittämiseksi	X			
TsL 44 §	Tiedonsaantioikeus	X	X		
TsL 45 §	Tarkastusoikeus	X	X		
TsL 46 §	Asunnontarkastusoikeus	X	X		
TsL 46 §:n 2 mom	Määräys asunnon tarkastamisesta asukkaan tahdon vastaisesti	X			

TsL 47 §	Ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus	X	X		
TsL 49 §	Ulkopuolisen asiantuntijan pätevyyden arviointi ja hyväksyminen	X	X		
TERVEYDENSUOJELUASETUS (1280/1994)					
TsA 9 §	Talousveden tarkkailuvelvoitteista määrääminen (muu kuin säännöllinen valvonta)	X	X		
TsA 42 §	Haudatun ruumiin siirtäminen	X	X		
LAKI VAARATIEDOTTEESTA (466/2021)					
3 §	Vaaratiedotteen antaminen	x	x		
ELINTARVIKELAKI (297/2021)					
EL 7 §	Toimijan luotettavuuden selvittäminen	X	X	X	X
EL 8 §	Rekisteröity alkutuotanto	X	X	X	X
EL 9 §	Hyväksytty itujen alkutuotantopaikka	X	X	X	X
EL 10 §	Rekisteröity elintarviketoiminta	X	X	X	X
EL 11 §	Hyväksytty elintarvikehuoneisto	X	X	X	X
EL 13 §	Rekisteröity kontaktimateriaalitoiminta	X	X	X	X
EL 27 §	Kunnan tehtävät	X	X	X	X
EL 40 §	Tarkastus- ja läsnäolo-oikeus	X	X	X	X
EL 41 §	Näytteenotto	X	X	X	X
EL 42 §	Kirjallinen lihentarkastuspäätös	X		X	X
EL 43 §	Viranomaisen tiedonsaantioikeus	X	X	X	X
EL 44 §	Viranomaisen oikeus oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja	X	X	X	X
EL 45 §	Viranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus	X	X	X	X
EL 46 §	Tiedonantovelvollisuus eläinten terveydentilasta ja pito-olosuhteista	X	X	X	X
EL 47 §	Ruokamyrkytysten selvittäminen	X	X	X	X
EL 51 §	Vientiin liittyvä valvonta	X	X	X	X
EL 55 §	Elintarvikesäännösten vastaisuuden korjaaminen	X	X	X	X
EL 56 §	Kielto	X	X	X	X
EL 57 §	Markkinoilta poistaminen ja yleinen tiedottaminen	X	X	X	X
EL 58 §	Haltuunotto	X	X	X	X
EL 59 §	Käyttöä ja hävittämistä koskeva päätös	X	X	X	X

EL 67 §	Elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu	X	X	X	X
EL 79 §	Rekisterit	X	X	X	X
MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS PAKASTEISTA 818/2012					
PakA 10 §	Valvonta	X	X	X	X